

Lausuntopyyntö varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luonnoksesta

Sisällys

Opetushallituksen ohjeet.....	1
Tampereen kaupungin lausunto varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luonnoksesta.....	2
Palautetta ja muutosehdotuksia perusteluonnoksen lukuun 1	2
Palautetta ja muutosehdotuksia perusteluonnoksen luvuista 2–7	3
Muita huomioita perusteluonnoksesta	4
Tiivistelmä lausunnonantajan keskeisestä sisällöstä	4

Opetushallituksen ohjeet

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=1c7f5172-3788-4986-a6d5-d1f801bbedb2>

Opetushallitus pyytää lausuntoa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luonnoksesta.

Valtioneuvosto hyväksyi lain varhaiskasvatustalain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta. Laki tuli voimaan 1.1.2025.

Opetushallituksen tehtävänä on päivittää varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vastaamaan varhaiskasvatustalain 540/2018 tullutta muutosta koskien pykälän 22 § kumoamista. Laadintatyö aloitettiin varhaiskasvatustalain valmisteluun nähden ennakoivasti ja valmistelua jatkettiin lain tultua voimaan.

Opetushallitus antaa määräyksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista vuoden 2025 aikana.

Tausta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivitystyössä on tarkasteltu varhaiskasvatussuunnitelman perusteista vuosina 2022–2025 saatuja palautteita sekä esiin nousseita muutostarpeita. Valmistelun aikana on kuultu laajasti eri asiantuntijoita, sidosryhmiä ja tutkijoita. Valmistelutyössä on hyödynnetty kuultujen tahojen näkemyksiä, saatua tietoa sekä tutkimusta. Varsinaisesta valmistelusta Opetushallituksessa on vastannut varhaiskasvatuksen tiimi, joka on työssään konsultoinut muita Opetushallituksen asiantuntijoita.

Opetushallitus on tiedottanut lausuntoajankohdasta etukäteen verkkosivuillaan sekä verkostojaan ja kuulemisiin osallistuneita. Lausuntomahdollisuudesta on tiedotettu myös Opetushallituksen uutiskirjeessä. Lausuntopalaute kootaan ja sitä käytetään perusteluonnoksen viimeistelyssä.

Tavoitteet

Opetushallitus on valmistellut luonnoksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivitykseen. Varhaiskasvatussuunnitelman luonnos julkaistaan suomeksi ja ruotsiksi lausuntopalvelu.fi-palvelussa 30.9.2025. Lausuntoja pyydetään aikavälillä 30.9.–20.10.2025. Lausuntomahdollisuus on avoin kaikille

kiinnostuneille, lisäksi lausuntopyyntö osoitetaan nimetyille varhaiskasvatuksen järjestäjille ja palveluntuottajille, korkeakouluille, asiantuntijajärjestöille sekä muille sidosryhmille riittävän kattavan palautteen saamiseksi.

Lausunnot pyydetään erityisesti perusteiden lukuun yksi, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu. Lisäksi lausuntopalautteen antajilla on mahdollisuus esittää yleisiä näkemyksiään ja kehittämis ehdotuksiaan. Lausuntojen antamisen helpottamiseksi, on perusteluonnokseen merkitty vihreällä värillä tehdyt muutokset sekä ylinvattu poistettavat kohdat.

Tampereen kaupungin lausunto varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luonnoksesta

Lokakuu 2025

Palautetta ja muutosehdotuksia perusteluonnoksen lukuun 1

Luku 1: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu

- Asiakirjan tulisi tarjota konkreettisempaa ohjeistusta, jotta paikallisesta vasusta voitaisiin luopua.
- *"Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat varhaiskasvatustaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet."* Lause jättää miettimään, mitä on normiosan lisäksi. Voisiko sitä kuvata jollain esimerkillä, esim. paikalliset tarkennukset ja niiden toteuttaminen? (s. 3)
- Hyvää on kestävän tulevaisuuden rakentamisen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden lisääminen varhaiskasvatuksen tehtäviin.

1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

- *"Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuksen järjestäjiä mukaan lukien varhaiskasvatuksen henkilöstöä oikeudellisesti velvoittava määräys"* on hyvä lisäys, tuo asiakirjan lähemmäs henkilöstöä. (s. 4)

1.2 Varhaiskasvatuksen paikallinen suunnittelu

- Mitä ylipäättään tarkoittaa "paikallinen suunnittelu", jos vasua ei tehdä? Tai miten suunnittelu niissä kunnissa konkretisoituu? Tästä olisi voitu kertoa tarkemmin.
- *"Varhaiskasvatuksen järjestäjä varmistaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen paikalliseen suunnitteluun ja kehittämiseen."* Henkilöstön osallistuminen arviointiin: Voisiko mainita jo tässä luvun alussa, että henkilöstö osallistuu toiminnan arviointiin, eikä vasta luvussa 7? (s. 6)
- Tampereella nähdään paikallisen vasun laatiminen välttämättömänä laadukkaan varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteutuksen takaamiseksi. Miten valtakunnallisesti muuten taataan lasten yhdenvertainen varhaiskasvatuksen laatu, jota voidaan arvioida paikallisesti? (s. 6)

1.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

- Erittäin hyvät korjaukset on tehty lääkehoitosuunnitelmaa ja huoltajien kanssa käytäviä keskusteluja koskien.
- *"Välttämättömät tiedot lapsen mahdollisesta lääkehoitosuunnitelmasta"* Voitaasiinko tarkentaa, mitä "välttämättömät tiedot" tarkoittavat, jos niitä kirjataan lapsen vasuun. (s. 8)

Palautetta ja muutosehdotuksia perusteluonnoksen luvuista 2–7

Luku 2: Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

- Lisäys tuo hyvin esiin ilmoitusvelvollisuuden lapsen varhaiskasvatuksen epäkohdista. (s. 11–12)
- Pidämme hyvänä lisäystä, jolla kehoitetaan hyvinvointialueen toimijoiden kanssa yhteistyöhön. (s. 12)
- *"Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus kertoa kaikille varhaiskasvatukseen oikeutettujen lasten huoltajille varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toiminnasta sen eri toimintamuodoissa."* Melko kova vaatimus, voisiko muotoilla toisin. Esim. että *"Varhaiskasvatuksen järjestäjällä on velvollisuus tiedottaa julkisesti kunnan asukkaita toiminnasta"* (s. 14)

2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

- *"Varhaiskasvatuksen lapsiryhmät tulee muodostaa siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa."* Miksi toistetaan lakipykälän tekstiä? Parempi paikka tälle virkkeelle olisi saman sivun lopussa, jossa on viitattu samaan pykälään. (s. 15)

2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

- *"Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapsen kanssa."* Ehdotetaan sanan "huoltajan" lisättäväksi tähän lauseeseen eli *"Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapsen ja huoltajan kanssa."* (s. 17)

2.4 Arvoperusta

- *"Henkilöstö huolehtii, että jokainen lapsi kokee varhaiskasvatuksessa olonsa turvalliseksi."* Todella hyvä lisäys, vaikka asia tuntuikin itsestäänselvyydeltä. (s. 18)

Luku 4: Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.5 Oppimisen alueet

- Hyviä konkreettisia lisäyksiä on useammassa kohtaa, kiitos niistä!

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

- *"Mikäli mahdollista, kukin henkilöstöön kuuluva jäsen käyttää vain jompaakumpaa kieltä aktiivisesti."* (s. 50) Tämä linjaus viittaa kielten erotteluun, joka ei kaikilta osin vastaa laajamittaisen kaksikielisen varhaiskasvatuksen käytännön toteutusta. Kielten erottelu voi toimia tietyissä tilanteissa, erityisesti silloin kun lasten kielelliset lähtökohdat ovat samankaltaiset. Kuitenkin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen arjessa kielten joustava käyttö on usein tarkoituksenmukaisempaa. Monikielisuuden yleistyessä joustava kielten käyttö tukee lasten yksilöllisiä kielitaustoja ja edistää monikielisyyspedagogiikkaa, joka on vakiintumassa osaksi varhaiskasvatuksen käytäntöjä.

Keskustelussa kaksikielisten ryhmien opettajien kanssa nousi esiin useita haasteita tiukalle kielten erottelulle:

- o henkilöstöresurssien rajallisuus (esim. vain yksi opettaja ryhmässä)
- o lasten hyvin erilaiset kielitaustat ja -taidot
- o ryhmien välinen yhteistyö eri kielitaitoisin aikuisin
- o lasten ikä ja tunnekielen merkitys
- o turvallisuuskäsitteet
- o muiden oppimisen osa-alueiden huomioiminen

Ehdotamme, että perusteissa tunnistetaan kielten joustavan käytön pedagoginen merkitys ja mahdollistetaan sen soveltaminen osana laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta.

Luku 5: Lapsen tuki

- Hyviä muutoksia, koska on parannettu jatkumoa esiopetukseen niin paljon kuin nykyisen varhaiskasvatustilanteissa on mahdollista.

5.3 Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

- *"Yleisenä tukena annettavista tukipalveluista, kuten eli varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamasta konsultaatiosta ja opetuksesta sekä tulkitsemis- ja avustamispalveluista ja apuvälineistä, tehdään hallinnollinen päätös."* Tästä seuraa, että joudutaan tekemään paljon lisää hallintopäätöksiä, mikä ei ole järkevää eikä varmastikaan tarkoituksena. Ehdotamme, että tähän kirjataan tarkemmin, millaisesta konsultaatiosta tehdään hallintopäätös, esim. lapsen henkilökohtaisesta konsultaatiosta tehdään hallintopäätös, ei varmaankaan ryhmäkohtaisesta konsultaatiosta. (s. 56)

Luku 7: Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

- *"Arvioinnin tarkoituksena on tukea varhaiskasvatustilain, ja varhaiskasvatussuunnitelmien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja perusteita tarkentavan paikallisen suunnittelun toteuttamista sekä varhaiskasvatuksen kehittämistä. Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin."* Paikallisten vasujen puuttuminen vaikeuttaa kansallisen arviointitiedon tuottamista. (s. 66)
- Huoltajien ja lasten osallistuminen arviointiin: Kiitosta siitä, että osallistuminen on huomioitu. (s. 66) Myös jatkuvuuden ja henkilöstön lisääminen on hienoa!

Muita huomioita perusteluonnoksesta

Luku 7: Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

- Olisimme toivoneet, että lainsäädäntö puoltaisi Valssin käyttöä arvioinnissa nykyistä velvoittavammin.

Tiivistelmä lausunnonantajan keskeisestä sisällöstä

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tulisi tarjota konkreettisempaa ohjeistusta, jotta paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista voitaisiin luopua ilman, että varhaiskasvatuksen laatu ja lasten yhdenvertaisuus kärsii valtakunnallisesti. Ehdotamme myös sanamuotojen tarkentamista, erityisesti termin "normiosan" osalta, jotta ohjausjärjestelmän rajat ja paikallisten tarkennusten tarve olisivat selkeämpiä.

On myönteistä, että perusteluonnoksessa korostetaan kestäväns tulevaisuuden rakentamista sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä, sillä nämä arvot ovat keskeisiä varhaiskasvatuksen tehtävässä. Lisäksi pidämme hyvänä, että perusteluonnoksessa tuodaan esiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoittavuus myös henkilöstölle, mikä vahvistaa asiakirjan käytännön merkitystä.

Perusteluonnos ei selvennä riittävästi paikallisen suunnittelun merkitystä, mikä tekee sen roolista tulkinnanvaraisen: jos paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ei laadita, jää epäselväksi, miten suunnittelu kunnissa konkreettisesti toteutuu. Tampereella paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen on edelleen tärkeää laadun varmistamiseksi ja siksi jatkamme paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittämistä. Ehdotamme, että henkilöstön osallistuminen arviointiin mainittaisiin jo suunnitteluluvun alussa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa koskeissa kohdissa kiitämme erityisesti lääkehoitosuunnitelmaan ja huoltajien kanssa käytäviin keskusteluihin liittyvistä tarkennuksista. Kuitenkin toivomme, että ilmaisu "välttämättömät tiedot" lääkehoidosta täsmennettäisiin, jotta kirjaaminen olisi selkeämpää ja johdonmukaisempaa.

Varhaiskasvatuksen tehtävää ja tavoitteita käsittelevässä osuudessa Tampere kiittää lisäyksistä, jotka tuovat esiin ilmoitusvelvollisuuden lapsen varhaiskasvatuksen epäkohdista sekä hyvinvointialueen toimijoiden yhteistyövelvoitteen. Samalla ehdotamme, että kaikille varhaiskasvatukseen oikeutettujen lasten huoltajille tiedottamista koskeva velvoite muotoiltaisii toisin, esimerkiksi yleiseksi tiedottamiseksi kunnan asukkaille.

Toimintamuotoja ja arvopohjaa käsittelevissä kohdissa lakitekstin toistaminen ei ole tarpeen, ellei se ole kontekstin kannalta perusteltua. Lisäksi ehdotamme, että luottamuksellisen suhteen rakentamista koskevassa lauseessa mainittaisiin myös huoltajat, sillä heidän roolinsa on keskeinen lapsen hyvinvoinnin tukemisessa.

Pedagogisen toiminnan osalta kiitämme useista konkreettisista lisäyksistä oppimisen alueisiin. Kieleen ja kulttuuriin liittyvissä näkökulmissa kritisoimme kielten tiukkaa erottelua, joka ei vastaa kaksikielisen varhaiskasvatuksen arkea. Joustava kielten käyttö tukee lasten yksilöllisiä kielitaustoja ja edistää monikielisyyspedagogiikkaa, ja siksi sen pedagoginen merkitys tulisi tunnistaa ja mahdollistaa.

Lapsen tuen osalta kiitämme parannuksista, jotka vahvistavat jatkumoa esiopetukseen. Yleisen tuen kohdalla oleva lisäys erityisopettajan antamasta konsultaatiosta tukipalveluna ja siitä tehtävästä hallintopäätöksestä nähdään ongelmallisena. Ehdotamme, että päätöksentekoa rajattaisiin esimerkiksi koskemaan vain yksittäistä

lasta koskevaa säännöllistä konsultaatiota tai jätettäisiin konsultaatio kokonaan pois päätöksen alaisista asioista.

Arviointia ja kehittämistä käsittelevään lukuun viitaten toteamme, että paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien puuttuminen vaikeuttaa kansallisen arviointitiedon tuottamista. Annamme kiitosta huoltajien ja lasten osallistumisen huomioimisesta sekä jatkuvuuden ja henkilöstön roolin lisäämisen edistämisestä. Lisäksi toivomme, että lainsäädäntö tukisi Valssi-arviointityökalun käyttöä nykyistä velvoittavammin.